

Kaksikielisen opettajan ABC - perusopetus

Helsinki

Hyvä opettaja,

Tervetuloa kaksikielisen perusopetuksen opettajille suunnatun perehdytysmateriaalin pariin. Sen tarkoituksena on tarjota kattavaa tietoa ja käytännön työkaluja kaksikielisen perusopetuksen toteuttamiseen. Toivomme, että tämä materiaali auttaa sinua kehittämään opetustasi ja tukemaan oppilaiden kielellistä ja kulttuurista kasvua.

Tämä materiaali on toteutettu yhdessä opettajien kanssa Opetushallituksen rahoittaman Helsinki oppii kielillä 6 -hankkeen tuella. Lisätietoja muista kielihankkeista ja niissä tuotetuista materiaaleista löydät sivuilta www.kielet.hel.fi.

Jenna Balk
projektisuunnittelija

Sisällys

Kaksikielinen perusopetus.....	4
<i>Sanasto</i>	4
<i>Kaksikielinen opetus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa</i>	5
<i>Mitä on kaksikielinen opetus?</i>	5
<i>Kaksikielisen opetuksen pedagogisia periaatteita</i>	5
<i>Kaksikielinen opettaja</i>	6
<i>What is CLIL?</i>	6
Kielitietoisuus ja kielen oppiminen	7
<i>Kielitietoisuus opetussuunnitelmassa</i>	7
<i>Kielitietoisuuden osa-alueet</i>	7
<i>Kielitietoisuus koulun arjessa</i>	8
<i>Kaksikieliseen opetukseen soveltuvia kielitietoisia toimintatapoja</i>	8
<i>Opetussuunnitelma ja kielten oppiminen</i>	9
<i>Kielen oppimisen hyödyt</i>	10
<i>Kielitaidon kehittyminen</i>	10
<i>Miten tukea kielitaidon kehittymistä?</i>	11
Opetuksen suunnittelu ja oppimisen tuki.....	12
<i>Käsikirjojen esittely</i>	12
<i>Kohdekielen rooli kaksikielisessä opetuksessa</i>	12
<i>Kaksikielisen opetuksen suunnittelu koko koulun tasolla</i>	15
<i>Kaksikielisen opetuksen suunnittelu yleisesti luokkatasolla</i>	15
<i>Oman opetuksen suunnittelu kaksikielisessä opetuksessa</i>	15
<i>Opetuksen oikea-aikainen tuki</i>	20
Arviointi.....	24
<i>Arviointi kaksikielisessä opetuksessa</i>	24
<i>Kehittyvän kielitaidon arviointi</i>	25
<i>Formatiivinen arviointi</i>	26
<i>Summatiivinen arviointi</i>	27
<i>Kehittyvän kielitaidon tukeminen arviointitilanteessa</i>	28
Lähteet:.....	29

Kaksikielinen perusopetus

Tämä luku käsittelee kaksikielistä opetusta yleisesti. Luvussa tutustutaan aiheen keskeiseen käsitteistöön, opetussuunnitelmakirjauksiin sekä pedagogisiin periaatteisiin. Luku toimii johdantona muille luvuille.

Sanasto

Kaksikielinen opetus = kahdella kielellä (koulun opetuskieli ja kohdekieli) tapahtuvaa opetusta, esim. kielikylypöopetus, laajamittainen kaksikielinen opetus ja suppeampi kaksikielinen opetus *eng. bilingual education*

Kielikylypy = Suomenkielisessä ympäristössä tarjottu ruotsinkielinen opetus. Alkuun opetus täysin ruotsin kielellä ja polku alkaa jo varhaiskasvatuksesta (täydellinen varhainen kielikylypy), koko ohjelma kuitenkin vähintään 50 %. *eng. immersion*

Laajamittainen kaksikielinen opetus = Opetuksesta 25 % tai enemmän on kohdekielellä ja muu opetus koulun opetuskielellä. *eng. bilingual education, large scale bilingual education*

Suppeampi kaksikielinen opetus = Käytetään myös termiä kielirikasteinen opetus. Opetuksesta alle 25 % on kohdekielellä ja muu opetus koulun opetuskielellä. *eng. language enriched education, small scale bilingual education*

Koulun opetuskieli = Kieli, jolla koulussa pääsääntöisesti annetaan opetusta. Suomessa opetuskieli voi olla suomi tai ruotsi, tai joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. *eng. medium of instruction, dominant language*

Kohdekieli = Koulun opetuskielen rinnalla käytettävä kieli. Yleensä samalla oppilaan A1-kieli. *eng. target language*

CLIL = Pedagoginen suuntaus, jossa kohdekieli ei ole vain oppimisen kohde vaan myös väline. Kaksikielisen opetuksen pedagogiikkaa. *eng. content and language integrated learning*

Scaffolding = Opetuksen oikea-aikainen tuki, eli pedagoginen menetelmä, jolla tuetaan oppilaiden ymmärrystä opiskeltavasta asiasta.

Kaksikielinen opetus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 luvussa 11 käsitellään kaksikielistä opetusta. Luvussa määritellään kaksikielisen opetuksen muodot, tavoitteet ja paikallisesti tarkennettavat asiat.

Kaksikielisen opetuksen tavoitteena on tukea oppilaita saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielillä, että kohdekielellä. Kaksikielinen opetus pyrkii tarjoamaan alusta elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden ymmärtämiselle. Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen ja toiminnallinen kielen käyttö. Kieli on sekä opiskelun väline että kohde.

Tutustu kaksikieliseen opetuksen tavoitteisiin ja paikallisesti päätettäviin asioihin: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/433317>

Mitä on kaksikielinen opetus?

Tutustu kaksikieliseen opetukseen katsomalla Helsingin tuottama video, jossa Peeter Mehisto kertoo kaksikielisestä opetuksesta. Video kestää 14:35 min.

Linkki videoon: <https://www.youtube.com/watch?v=xjneD8YFQ3A>

Kaksikielisen opetuksen pedagogisia periaatteita

Kaksikielisessä opetuksessa on tärkeää, että kielellinen syöte eli kieli, jota oppilaat kuulevat ja näkevät on monipuolista. Tämä tarkoittaa sitä, että opetuksessa käytetään erilaisia tekstejä monista eri lähteistä. Käytetään monipuolista sanastoa ja myös kuvailevaa kieltä silloin kun se on tarkoituksen mukaista. Monipuolisuus koskee niin opettajan käyttämää kieltä, oppimateriaaleja kuin oppimisympäristöjä. Kielellisen syötteen runsaus tarkoittaa, että oppilaat toimivat niin puhutun kuin kirjoitetun kielen kanssa. Lisäksi luokkaan voi laittaa näkyville ajankohtaista sanastoa tai fraaseja.

Jotta monipuolinen kielenkäyttö on mahdollista, tarvitsevat oppilaat tukea ymmärtämiseen ja tuottamiseen. Rutiinit, toisto ja aikuisen malli luovat oppilaille turvaa sekä tukevat ymmärrystä. Samalla ymmärrystä voi tukea ei-kielellisillä keinoilla kuten ilmeillä ja eleillä. Uuden sisällön ymmärtämistä kohdekielellä tukee toiminnallisuus havainnollistaminen ja visuaalinen. Kuten kaikessa opetuksessa myös kaksikielisessä selkeys ja johdonmukaisuus edistää oppimista. Oppilaita kannustetaan kohdekielen käyttöön ja heille annetaan säännöllisesti palautetta heidän kielitaitonsa kehitymisestä.

Kielellinen syöte on monipuolista ja runsasta

- opettajan käyttämä kieli
- oppimateriaalit
- ympäristö

Uuden kielen ymmärtämistä ja tuottamista tuetaan

- rutiinit, toisto ja mallit
- selkeys ja johdonmukaisuus
- ei-kielelliset keinot: ilmeet, eleet
- toiminnallisuus, havainnollistaminen ja visualisointi

Kohdekielen käyttöä ja yksilöllistä kehittymistä tuetaan ja ohjataan

- kannustaminen
- jatkuva palaute

Kaksikielinen opettaja

Kahdella kielellä opettavat opettajat ovat parhaimmillaan **kaksikielisiä, kielellisesti tietoisia, innostuneita ja luovia**. Opettajan on puhuttava **selkeää yleiskieltä**, joka on mahdollisimman oikeakielistä. Opettajan on **tarkkailtava** ja **kehitettävä** omaa kielenkäyttöään ja taitoaan jatkuvasti.

Opettaja

- sopeuttaa **kielenkäyttönsä** oppilaille sopivalle tasolle.
- tukee oppiainesisältöjä opettaessaan **kielen ymmärtämistä** ja **tuottamista**.
- käyttää **monipuolisia opetusmenetelmiä**.
- tukee oppijan **yksilöllistä kielenkehitystä**.
- **valmistaa** ja **muokkaa** olemassa olevista materiaaleista opetukseen sopivaa oppimateriaalia, sillä valmiita ei juuri ole.

Bergroth (2015)

What is CLIL?

Kaksikieliselle opetukselle tunnusomaista on lähestyä opetusta CLIL-pedagogiikan näkökulmasta. Mitä CLIL-pedagogiikka sitten on? Katso video, jossa Peeter Mehisto esittelee CLIL-pedagogiikan lyhyesti. Videon kesto: 9:00 min.

Linkki videoon: <https://www.youtube.com/watch?v=xTsBHvnCnjs>

Aiheesta löytyy paljon lisätietoa internetistä käyttämällä hakusanaa *CLIL pedagogy*.

Kielitietoisuus ja kielen oppiminen

Tässä luvussa on kaksi teemaa: kielitietoisuus ja kielenoppiminen. Nämä kaksi teemaa on nostettu omaksi luvuksi, koska ne ovat erityisen tärkeitä kaksikielisessä opetuksessa. Kielitietoisuus teeman alle tulevat otsikot: Kielitietoisuus opetussuunnitelmassa, kielitietoisuuden osa-alueet ja esimerkkejä kielitietoisesta pedagogiikasta. Kielenoppiminen teeman alla on seuraavat otsikot: Opetussuunnitelma ja kielenoppiminen, Kielten oppimisen hyödyt ja kielitaidon kehittyminen.

Kielitietoisuus opetussuunnitelmassa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kielitietoisuus kattaa kaiken opetuksen. Kaksikielisessä opetuksessa se on yksi pedagogisista perusperiaatteista, sillä oppiminen tapahtuu kahdella kielellä, joista usein vähintään toinen on myös opiskelun kohteena. Perusopetuksen opetussuunnitelmasta löydät kielitietoisuutta käsittelevän kohdan luvusta 4.2.4 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.

Linkki opetussuunnitelmaan:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/428619>

Kielitietoisuuden osa-alueet

Kielitietoisuus on käsitteenä monitasoinen ja sitä on tutkimuksissa määritelty monilla tavoin. Tärkeää on ymmärtää, että kieli on keskeinen osa kaikkea toimintaa. Kieltä tarvitaan erityisesti myös oppimisessa.

Kielitietoisuuden osa-alueet ovat:

1. Tietoisuus kielestä järjestelmänä ja sen toiminnasta

Kielitietoisuus on tietoisuutta kielestä järjestelmänä eli miten kieli rakentuu äänneistä, sanoista, virkkeistä. Kielitietoisuus on myös tietoisuutta kielen toiminnasta eli miten kieltä käytetään eri tilanteissa sekä miten kieli ilmenee eri tilanteissa eri muodoissa (esim. kirjakieli, puhuttu kieli sekä murteet).

2. Tietoisuus kielistä

Kielitietoisuus on tietoisuutta eri kielistä ja niiden moninaisuudesta. Eri kielillä on yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Kielet ovat kiinteä osa kulttuuria ja sen ilmenemistä. Kielten osaaminen lisää siis myös kulttuurista ymmärrystä.

3. Tietoisuus kielen merkityksestä yksilölle ja yhteisölle toiminnassa

Kielitietoisuus on tietoisuutta kielen merkityksestä jokaiselle. Kielellä on viestinnällinen tehtävä, sen avulla voidaan välittää ja vastaanottaa tietoa muilta. Kieli on keskiössä kaikessa vuorovaikutuksessa. Kieli on myös osa identiteetin rakentumista, sillä kielen ja sen luomien merkitysten avulla luomme kuvaa itsestämme ja muista osana yhteisöä.

4. Tietoisuus kielen merkityksestä kognitiivisissa toiminnoissa

Kielitietoisuus on tietoisuutta kielen merkityksestä osa ajattelutaitoja. Ajattelu, päättely, ongelmanratkaisu ja muistaminen rakentuvat kielen avulla. Kieli luo merkityksiä konkreettisille sekä abstrakteille asioille. Kielen luomien merkitysten avulla voimme kommunikoida muiden kanssa. Kieli mahdollistaa uusien asioiden ymmärtämisen siis oppimisen.

(Lehtonen & Rätty (2018) OPH Kielitietoinen opetus - kielitietoinen koulu)

Kielitietoisuus koulun arjessa

Oppilas tarvitsee koulussa arkikielen lisäksi paljon erilaista kielitaitoa, mitä hän ei ole muualta vielä omaksunut. Koulussa on oma koulukielensä sekä jokaisella oppiaineella myös oma oppiaineen kielensä. Kaksikielisessä opetuksessa näiden lisäksi on vielä kohdekielen arkikieli, koulukieli ja oppiainekohtainen kieli. Kielitietoisuuden tulee siis olla keskiössä opetusta suunniteltaessa.

Turun kaupungin tuottamalla videolla näiden kielten eroja ja yhtäläisyyksiä avataan selkeästi. Videon kesto: 7:00.

Linkki videoon: <https://www.youtube.com/watch?v=4byNNmgQVIs>

Kaksikieliseen opetukseen soveltuvia kielitietoisia toimintatapoja

Monikielisen oppijan matkassa -sivustolle on kerätty paljon hyviä vinkkejä kielitietoiseen työskentelyyn. Sivustolta löydät paljon käytännönläheisiä ohjeita opettajalle ja opetuksen suunnittelua varten. Esimerkiksi alla olevassa kuvassa on kuvattu kielitietoisien opetuspuheen tunnusmerkit.

Millaista opetuspuhetta?

- Puhu selkeästi mutta luontevasti:
 - älä liioittele ääniteitä tai hidasta liikaa
- Varmista, että tärkeät asiat toistuvat riittävästi
- Jäsentele puheesi selkeästi:
 - Orientoi oppilaat tunnin rakenteeseen ja vaiheisiin: esim. tunnin pääkohdat näkyvin taululle
 - Ilmaise selvästi siirtymät aiheesta toiseen
 - Painota tärkeimpiä asioita äänellä ja visuaalisesti
 - Ilmaise selvästi asioiden suhteet toisiinsa: pää- ja sivuasiat, faktat ja mielipiteet, syyt ja seuraukset, yleistykset ja esimerkit, säännöt ja poikkeukset
- Tarkista ymmärtäminen usein ja monella tavalla:
 - Seuraa oppilaiden toimintaa (myös tehtävien ja muistiinpanojen silmäily)
 - Kysy ymmärtämisen tarkistuskysymyksiä ja soveltavia jatkokysymyksiä
 - Pyydä oppilasta toistamaan kuulemansa/ lukemansa omin sanoin
- Jos epäilet ymmärtämisongelmia, älä sano aina toisin sanoin vaan toista sanomasi sellaisenaan

Kuva 1 Aalto, Mustonen, Järvenoja & Saario (2019)

Myös OPH on tuottanut hankkeissaan tukimateriaalia kielitietoisien opetuksen tueksi. Monilukutaitoa kielitietoisesti – opettamaan ja oppimaan sivustolta löytyy esimerkkejä erilaisten tekstien, myös median käsittelyyn. Alla olevassa kuvassa on esimerkki, miten videoita voi kielitietoisesti käsitellä osana opetusta.

Esimerkki. Muistiinpanoista tekstiksi parin kanssa

Harjoitellaan liikkuvan kuvan lukemista ja muistiinpanojen tekemistä **ensin yhdessä**.

Katsotaan lyhyt video (n. 5 min) esim. luontodokumentti Ylen Areenasta.

Katsomisen jälkeen oppilaat sanovat, mitä videosta muistavat, opettaja kirjaa. Tämän jälkeen video katsotaan uudelleen. Osa oppilaista ohjataan kiinnittämään huomiota kuvaan, osa tekstiin (kuultuun tai kirjoitettuun).

Tehdään uudet muistiinpanot, jotka opettaja kokoaa yhtenäiseksi tekstiksi.

Kun työtapaa on harjoiteltu, tehdään sama parin kanssa. Toinen kirjaa muistiinpanoja selostuksesta, toinen kuvista. Parit yhdistävät muistiinpanonsa ja laativat tekstin. Tämän jälkeen tekstit voidaan "jalostaa" vielä neljän hengen ryhmissä.

Soveltaminen kaksikielisessä opetuksessa:

Katsotaan video kohdekielellä. Oppilaat voivat kertoa muistamansa joko suomeksi tai kohdekielellä. Opettaja kirjaa asiat kohdekielellä. Lopuksi oppilaat voivat ensin ryhmissä pohtia, mitkä ovat aiheen ydintermejä, ja koota sanaston oppimisen tueksi.

Kuva 2 OPH, Monilukutaitoa kielitietoisesti -oppimaan ja opettamaan

Viimeinen esimerkki on DiVED kehittämishankkeen internetsivuilta poimittu idea tekstin käsittelyyn. Tehtävää voi tehdä niin opetus- kuin kohdekielellä ja oppilaita voi auttaa tehtävän suorittamisessa erilaisilla tukikeinoilla. Oppilaille voi esimerkiksi antaa sanalistan, jossa on peitettyt sanat epäjärjestyksessä. Tehtävää voi vaikeuttaa lisäämällä listaan sanoja, jotka eivät kuulu tekstiin.

Arvaatko aukot?

Ideana on, että opettaja on peittänyt oppikirjan tekstistä oleellisia sanoja, jotka oppilaat arvaavat. Tehtävän pisimmälle viedyssä sovelluksessa aloitetaan täysin tyhjältä oppikirjan sivulta. Oppilaat ehdottavat sanoja, ja ehdotusten osuessa oikeaan teksti täydentyy vähitellen. (Gibbons, P. 2002. Scaffolding Language, Scaffolding Learning. Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom. Portsmouth: Heinemann.)

Kuva 3 DiVED - Diversity in Education

Opetussuunnitelma ja kielten oppiminen

Kielten oppimista käsitellään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 luvussa vieraat kielet.

"Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. "

OPH (2014)

Kielen oppimisen hyödyt

Turun yliopiston tuottamalla videolla Katja Mäntylä pohtii tutkimuksen näkökulmasta, onko useamman kielen oppimisesta haittaa tai millaisia hyötyjä se tarjoaa. Videon kesto: 3:04.

Linkki videoon: <https://www.youtube.com/watch?v=k3UrJLAVaPA>

Kielitaidon kehittyminen

Kaksikielisesti opettavana opettajana sinun on hyvä olla tietoinen kielitaidon kehittymisen osa-alueista ja vaiheista.

Keskeiset kielitaidon kehittymisen osa-alueet ovat:

- Vuorovaikutustaidot
- Kielen ymmärtämisen taidot
- Kielen tuottamisen taidot
- Kielen käyttötaidot
- Kielellinen muisti ja sanavaranto
- Kielitietoisuus

(OPH, Kielten rikas maailma)

Kielitaidon kehittymistä voidaan kuvata monella tapaa. Alla oleva kuvaaja on luotu tätä materiaalia varten, ja se on tehty eurooppalaisen viitekehysten taitotason kuvauksien pohjalta.

Eurooppalaista viitekehystä on käytetty myös pohjana opetuksen tavoitteiden ja oppilaan kielitaidon osaamisen tason kuvausten taustalla. On kuitenkin hyvä muistaa, että kielitaidon kehittyminen on aina yksilöllistä. Kuvaaja on yksinkertaistettu malli.

Tutustu halutessasi eurooppalaiseen viitekehukseen tarkemmin tästä: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/uses-and-objectives>

Miten tukea kielitaidon kehittymistä?

Oppilaiden kehittyvää kielitaitoa voi tukea monella eri tapaa. Kielestä koppi -materiaaliin on kerätty monta hyvää vinkkiä. Tutustu niihin alta.

MITEN OPETUKSELLA TUETAAN KIELEN OPPIMISTA JA KIELITAIDON KEHITTYMISTÄ?

Vahvuuksien hyödyntäminen: Jos esimerkiksi oppilaan puhumisen taidot ovat vahvemmat kuin kirjoittamisen taidot, voidaan suullista osaamista hyödyntää väylänä kirjallisiin taitoihin. Esimerkiksi oppilaan kannattaa tuottaa suullinen vastaus kirjalliseen kysymykseen ensin, jotta kirjoittaminen helpottuu, ja toisaalta lukea kirjallinen vastaus lopuksi ääneen tarkistamista varten.

Päätelytaidon opettaminen: Jos oppilaan kielitaito on vasta kehittymässä, häntä kannattaa opettaa päättämään ilmaisujen merkityksiä kontekstista. Esimerkiksi, jos tekstissä sanotaan "build the snowman", oppilasta voi ohjata päättämään build-verbien merkitystä kontekstia ja maailmantietoa hyödyntäen.

Ymmärtämisen näkeminen taitona: On hyvä muistaa, että ymmärtämisen taidot kehittyvät ensin ja ovat tuottamisen taitoja laajemmat. Ymmärtämistä on hyvä harjoitella monipuolisesti kuunnellen ja lukien erilaisissa tilanteissa. Esimerkiksi lauluja voi kuunnella siten, että niistä poimitaan sekä sanoja että rakenteita ja pohditaan niiden merkityksiä.

Kielestä keskustelu: Oppilaiden tietoisuutta kielestä on hyvä herätellä ja lisätä antamalla aikaa ja tilaa kielestä keskustelulle ja vertaisopettamiselle. Tätä voi tehdä monenlaisissa tilanteissa esimerkiksi suunnittelematta mutta myös tarkoitukseen sopivien tehtävien yhteydessä.

Ohjaaminen toimimaan vähäiselläkin kielitaidolla: kielenoppimisen pitää olla elämyksellistä ja sen pitää tuottaa onnistumisen tunnetta ja iloa.

Kuva 4 Turun yliopisto (2020)

Opetuksen suunnittelu ja oppimisen tuki

Luku jakautuu kahteen pääteemaan; opetuksen suunnittelu ja opetuksen oikea-aikainen tuki (scaffolding). Ensimmäisessä teemassa tutustutaan kaksikielisen opetuksen suunnitteluun niin koko koulun kuin oman opetuksen suunnittelun osalta. Toinen teema kerää yhteen scaffolding keinoja.

Käsikirjojen esittely

Helsingissä on tuotettu kaksikielisen opetuksen tueksi käsikirjoja. Käsikirja sisältää:

- Tietoa kaksikielisestä opetuksesta ja sen organisoinnista
- Tietoa CLIL-pedagogiikasta
- Kaksikielisen opetuksen vuosikellon vuosiluokkapareittain (1–2, 3–4 ja 5–6)
- Ohjeita suunnitteluun
- Toimintavinkkejä aihealueittain
- Linkit tarvittaviin liitteisiin
- Fraasilista eri tilanteisiin koulussa

Käsikirjojen tarkoituksena on yhtenäistää kaksikielistä opetusta Helsingissä, selkeyttää ja helpottaa opetuksen suunnittelua sekä yhteistyötä opettajien välillä ja ohjata eri oppiaineiden sisältöjen opetusta englanniksi. Käsikirjassa annetaan ehdotuksia siitä, mitä sisältöjä kaksikielisessä opetuksessa voitaisiin opettaa kohdekielellä lukuvuoden aikana ja annetaan myös vinkkejä taito- ja taideaineiden tunneille sekä arkikielen käyttöön. Käsikirja toimii konkreettisena työkaluna kaksikielisen opetuksen luokanopettajille. Käsikirjat löytyvät osoitteesta kielet.hel.fi.

Kohdekielen rooli kaksikielisessä opetuksessa

Taulukkoon on koottu esimerkkejä miltä kohdekielen käyttö näyttää opettajan ja oppilaan näkökulmista.

Luokka-taso	Opettaja	Oppilas	Arviointi
1.–2.	<p>Käyttää kohdekieltä systemaattisesti opetustilanteissa (ei kääntämistä suomeksi). Kohdekielellä opetettavan sisällön ymmärtämistä tuetaan erilaisilla tukimuodoilla (scaffolding). Tukimuotoja käytetään alkuopetuksessa runsaasti.</p> <p>Toistaa arkeen liittyviä fraaseja päivittäin. Luo arkeen tilanteita, joissa oppilaat pääsevät itse käyttämään opittua sanastoa ja fraaseja.</p> <p>Tutustuttaa oppilaat eri oppisisältöihin liittyvään sanastoon mallintamalla kaiken sen kohdekielen, jota toivoo oppilaiden käyttävän oppitunneilla. Toistaa harjoiteltavaa</p>	<p>Totutaan kuuntelemaan ja ottamaan ohjeita vastaan kohdekielellä. Samalla totutaan sietämään sitä, että kaikissa tilanteissa ei välttämättä ymmärrä kaikkea kohdekielellä tulevaa syötettä, vaan viesti pitää selvittää opettajien käyttämien tukimuotojen avulla (scaffolding).</p> <p>Harjoitellaan arkeen liittyvää sanastoa ja fraaseja kohdekielellä.</p> <p>Harjoitellaan käyttämään kohdekieltä suullisesti koulun arjessa ensin opettajan mallin mukaan ja myöhemmin itsenäisesti. Harjoitellaan vastaamaan opettajan esittämiin yksinkertaisiin kysymyksiin kohdekielellä.</p>	<p>Kuullun ymmärtämiseen sana- ja virketason tehtävät.</p> <p>Suulliset sana- ja virketason tehtävät.</p> <p>Kirjalliset sanatason tehtävät.</p>

	<p>sanastoa aktiivisesti oppimisen tukemiseksi.</p> <p>Tekee uuden kielen näkyväksi myös kirjallisessa muodossa.</p> <p>Tutkii yhdessä oppilaiden kanssa kohdekielen rakenteita sanatasolla eri oppisisältöjä opettaessaan.</p> <p>Lukee oppilaille kohdekielistä lastenkirjallisuutta.</p>	<p>Toistetaan opettajan antaman mallin mukaan kohdekieltä niin koulun arjessa kuin eri oppisisältöjä opiskeltaessa.</p> <p>Kerätään eri oppisisältöihin liittyvää sanastoa kohdekielellä.</p> <p>Opiskellaan eri oppiaineiden sisältöjä opitun sanaston avulla.</p> <p>Harjoitellaan käyttämään kohdekieltä suullisesti eri oppisisältöjä opiskeltaessa ensin opettajan mallin mukaan ja myöhemmin itsenäisesti.</p> <p>Tutustutaan kirjoitettuun kieleen. Tutkitaan kohdekielen kirjoitettua muotoa ja etsitään siitä yhdenmukaisuuksia. Harjoitellaan kohdekielen lukemista ja kirjoittamista sanatasolla.</p> <p>Kuunnellaan kohdekielistä lastenkirjallisuutta. Harjoitellaan tunnistamaan tarinoista itselle tuttua kieltä ja ymmärtämään tarinan kulkua sen avulla.</p>	
3.–4.	<p>Käyttää kohdekieltä systemaattisesti opetustilanteissa (ei kääntämistä suomeksi). Kohdekielellä opetettavan sisällön ymmärtämistä tuetaan erilaisilla tukimuodoilla (scaffolding). Tukimuotoja käytetään edelleen runsaasti.</p> <p>Luo arkeen tilanteita, joissa oppilaat pääsevät itse käyttämään opittua sanastoa ja fraaseja.</p> <p>Tutustuttaa oppilaat uuteen oppisisältöihin liittyvään sanastoon. Mallintaa kaiken uuden kohdekielen, jota toivoo oppilaiden käyttävän oppitunneilla. Tekee uuden kielen näkyväksi myös</p>	<p>Käytetään arkeen liittyvää sanastoa ja fraaseja aktiivisesti koulun arjessa. Harjoitellaan keskustelemaan opettajan kanssa kohdekielisillä oppitunneilla ja opetustuokioilla kohdekielellä.</p> <p>Hyödynnetään alkuopetuksessa opittua kohdekielistä sanastoa ja laajennetaan sanavarastoa eri oppisisältöjen kohdalla.</p> <p>Harjoitellaan käyttämään kohdekieltä suullisesti eri oppisisältöjä opiskeltaessa.</p> <p>Vahvistetaan kohdekielen luku- ja kirjoitustaitoa eri oppisisältöjen opiskelun</p>	<p>Kuullun ymmärtämiseen sana- ja virketason tehtävät.</p> <p>Suulliset sana- ja virketason tehtävät.</p> <p>Kirjalliset sana- ja virketason tehtävät.</p>

	<p>kirjallisessa muodossa.</p> <p>Tutkii yhdessä oppilaiden kanssa kohdekielen rakenteita sana- ja virketasolla eri oppisisältöjä opettaessaan.</p> <p>Lukee ja suosittelee oppilaille kohdekielistä kirjallisuutta luettavaksi.</p>	<p>kautta. Laajennetaan kirjallista työskentelyä virketasolle ja harjoitellaan kohdekielelle tyypillisiä kielellisiä rakenteita virketasolla eri oppisisältöjä opiskeltaessa.</p> <p>Luetaan kohdekielellä kirjoitettua lastenkirjallisuutta.</p> <p>Harjoitellaan opiskelutaitoja kohdekielellä.</p>	
5.–6.	<p>Käyttää kohdekieltä systemaattisesti opetustilanteissa (ei kääntämistä suomeksi). Kohdekielellä opetettavan sisällön ymmärtämistä tuetaan erilaisilla tukimuodoilla (scaffolding). Tukimuotoja käytetään eriyttäen oppilaiden tarpeen mukaan.</p> <p>Luo koulun arkeen tilanteita, joissa oppilaat pääsevät käyttämään kohdekieltä aktiivisesti. Keskustelee aktiivisesti oppilaiden kanssa lasten kokemusmaailmasta kohdekielellä.</p> <p>Tutustuttaa oppilaat eri oppisisältöihin liittyvään sanastoon mallintamalla kaiken sen kohdekielen, jota toivoo oppilaiden käyttävän oppitunneilla. Toistaa harjoiteltavaa sanastoa aktiivisesti oppimisen tukemiseksi.</p> <p>Tutkii yhdessä oppilaiden kanssa kohdekielen rakenteita sana- ja virketasolla eri oppisisältöjä opettaessaan.</p> <p>Suosittelee oppilaille kohdekielistä kirjallisuutta luettavaksi.</p>	<p>Käytetään kohdekielistä sanastoa ja fraaseja aktiivisesti koulun arjessa sekä oppitunneilla. Keskustellaan opettajan kanssa kohdekielisillä oppitunneilla ja opetustuokioilla kohdekielellä.</p> <p>Hyödynnetään aikaisemmin opittua kohdekielistä sanastoa ja laajennetaan sanavarastoa eri oppisisältöjen kohdalla.</p> <p>Käytetään kohdekieltä monipuolisesti erilaisissa kirjallisissa tehtävissä. Opitaan lisää kohdekielelle tyypillisiä kielellisiä rakenteita eri oppisisältöjä opiskeltaessa.</p> <p>Harjoitellaan vastaamaan tehtäviin käyttäen oppisisältöön liittyvää termistöä ja kielen rakenteita.</p> <p>Luetaan kohdekielellä kirjoitettua lasten- ja nuortenkirjallisuutta.</p> <p>Harjoitellaan opiskelutaitoja kohdekielellä.</p>	<p>Kuullun ymmärtämiseen virketason tehtävät.</p> <p>Suulliset virketason tehtävät.</p> <p>Kirjalliset virketason tehtävät.</p>

Alakoulun lopussa oppilaalla tulisi olla kohdekielessä toiminnallinen kielitaito eli hänen tulisi pärjätä arkisissa tilanteissa kohdekielellä. Oppilaalla tulisi olla taitoja käyttää kohdekieltä akateemisessa kontekstissa ja mahdollisuus kehittää kielitaitoa pidemmälle.

Kaksikielisen opetuksen suunnittelu koko koulun tasolla

Kaksikielisen opetuksen toteuttaminen vaatii yhteistyön tekemistä. Kaksikielisen opetuksen suunnittelu lähteekin aina ensin liikkeelle koko koulun tasolta. Koulun tasolla tulee olla yhteisesti sovittuna kaksikielisen opetuksen suuret linjat sisältöjen ja tavoitteiden osalta vuosiluokilla 1.–6. Koulun yhteisen vuosikellon rakentaminen helpottaa suunnittelutyötä, kun vuosikelloon on selkeästi määriteltä, mitä sisältöjä käsitellään kohdekielellä milläkin luokka-asteella. Tällä varmistetaan myös se, että luokilta toiselle siirryttäessä oppilaiden osaamiseen ei jää sisältöjen eikä kielen osalta aukkoja. Myös uuden opettajan on helpompi aloittaa kaksikielisen opetuksen toteuttaminen, kun koko koulun suunnitelma on selkeä.

Kaksikielisen opetuksen toteuttaminen vaatii monipuolisia resursseja: yhteissuunnittelu-aikaa, kaksikielisiä materiaaleja, opettajien täydennyskoulutuksia ja korvauksia kaksikielisen opetuksen toteuttamisesta. Tästä syystä rehtorilla on suuri rooli onnistuneen kaksikielisen opetuksen toteutumiseen.

Kaksikielisen opetuksen suunnittelu yleisesti luokkatasolla

Kun koulun yhteisessä kaksikielisen opetuksen vuosikellossa on määriteltä, mitä sisältöjä eri luokkatasoilla opetetaan kohdekielellä, helpottaa se myös suunnittelutyötä luokkakohtaisesti. On tärkeää, että jokaisella luokalla edetään koulun suunnitelman mukaisesti, jotta opetus toteutuu sisällöltään yhdenvertaisesti riippumatta siitä, kuka luokkaa opettaa. Tällä varmistetaan myös se, että luokilta toiselle siirryttäessä oppilaiden osaamiseen ei jää sisältöjen eikä kielen osalta aukkoja. Opettaja voi tietenkin halutessaan käsitellä sisältöjä kohdekielellä ennalta sovittua laajemmin.

Luokkatason suunnittelun lopputuloksena löytyy ja syntyy paljon hyvää materiaalia kaksikielisen opetuksen tueksi. Nämä materiaalit kannattaa tallentaa koko koulun yhteiseen pankkiin, jotta ne ovat käytössä seuraavana vuonna kyseisellä luokka-asteella opettaville opettajille. Kun sisältöjen jakautuminen eri luokkatasoille on selkeä, rakentuu myös materiaalipankista käytettävämpi kokonaisuus.

Oman opetuksen suunnittelu kaksikielisessä opetuksessa

Kaksikielisen opetuksen suunnittelun voi toteuttaa itselle sopivalla tavalla. Kaksikielisen opetuksen suunnittelussa tulee kuitenkin ottaa huomioon opetussuunnitelman sisällöllisten tavoitteiden lisäksi myös kielelliset tavoitteet sekä koulun opetuskielellä että opetuksen kohdekielellä. Oman opetuksen suunnittelussa voi käyttää apuna Helsingin kaupungin kaksikielisen opetuksen käsikirjaa ja muita koululla käytössä olevia materiaaleja.

Opetusta suunnitellessa on hyvä pyrkiä vaihtelemaan opetuksessa käytettävää kieltä eri oppiaineissa. Pyrkimyksenä on, että opetusta järjestettäisiin mahdollisuuksien mukaan sekä koulun opetuskielellä että kohdekielellä kaikissa eri oppiaineissa. Kaikkia sisältöjä ei kuitenkaan tarvitse käsitellä molemmilla kielillä joka luokka-asteella. Tämä tulee ottaa huomioon koulun yhteisessä vuosikellossa (esim. matematiikassa muodot 1. luokalla englanniksi ja 2. luokalla suomeksi). Mitä enemmän kohdekieltä käytetään oppimisen välineenä, sitä enemmän sitä myös opitaan. Luokan rutiineissa kannattaa käyttää kohdekieltä aktiivisesti.

Suunnittelua voi tehdä monella tapaa ja tärkeää on löytää itselle sopiva tapa. Seuraavaksi tutustut neljään erilaiseen tapaan suunnitella kaksikielistä opetusta.

Esimerkki 1: Jaksosuunnitelma

Ensimmäisessä esimerkissä opetusta suunnitellaan jaksosuunnitelmien avulla. Ensin suunnitelma tehdään otsikkotasolla oppiaineittain. Samalla katsotaan, mitkä sisällöistä opetetaan kohdekielellä ja mitkä koulun opetuskielellä. Jaksosuunnitelmaan kirjataan myös arviointimenetelmä. Jaksosuunnittelun hyötynä on kokonaiskuva miten eri oppiaineet etenevät samaan aikaan. Jaksosuunnittelun avulla opettaja voi tarkastella sekä omaa, että oppilaiden kokonaiskuormitusta. Pyrkimys on, että samassa jaksossa ei ole montaa isompaa projektia.

3lk.	Elo- ja syyskuu	kieli	arviointi
MA	Addition and subtraction 0-1000 Book: first chapter	en	Koe+ sanakoe
YM	Traffic: biking (safety and rules) Map: compass points, map features, Finland's neighbouring countries Suomen kartta: pääkaupunki, muut isoimmat kaupungit, rajat, rajanaapuri	en en su	Koe Esitelmä naapurimaasta ryhmissä
EN	Artikkelit (a, an the),		Kirjoitelma
KU	Colourwheel: primary colours, secondary colours...	en	
KS	Ompelukoneen osat ja langan pujottelu, ompelukone ompeluun tutustuminen	su	Näyttökoe: lankojen pujottelu
LI	Track and field: sprint, long jump, javelin	en	itsearviointi

Otsikkotason suunnittelun jälkeen mietitään jakson tavoitteita tarkemmin.

Sisältötavoitteet:

- Ydinsisältö, joka kaikkien tulee hallita
- Ekstraa taitaville

Kielelliset tavoitteet:

- Mitkä ovat keskeiset käsitteet/fraasit
- Millaisia rakenteita oppilas tarvitsee sisällöstä keskustellessa/kirjoittaessa

Scaffolding:

- Millaisin keinoin oppilaita tuetaan sisällön ja kielen opiskelussa?

Arviointi:

- Miten oppilas osoittaa osaamisensa sisältöjen ja kielen suhteen?

Esimerkkinä ympäristöopin jakson tavoitteet ja arviointisuunnitelma:

YM	Traffic: biking (safety and rules) Map: compass points, map features, Finland's neighbouring countries Suomen kartta: pääkaupunki, muut isoimmat kaupungit, rajat, rajanaapuri	en en su	Koe Esitelmä naapurimaasta ryhmissä
----	--	----------------	--

Sisältötavoitteet:

- Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä polkupyörän yleisimmät osat kohdekielellä (ohjaustanko, satula, poljin, valo, jarru).
- Oppilas osaa nimetä pyöräilyyn liittyviä turvallisuusvarusteita ja kertoa miksi ne ovat tärkeitä (kypärä, jarru, sopiva vaatetus).
- Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä yleisimmät pyöräilyyn liittyvät liikennemerkit sekä kertoa niiden merkityksen.
- Oppilas harjoittelee oman liikenne käyttäytymisen arviointia pyöräilyn näkökulmasta

Kielelliset tavoitteet:

- Osaa nimetä kohdekielellä polkupyörän kuvaan yleisimmät osat
- Osaa nimetä kohdekielellä pyöräilyyn liittyviä keskeisiä turvallisuusvarusteita
- Osaa nimetä yleisimmät pyöräilyyn liittyvät liikennemerkit

Arviointi, koe:

- Tehtävät 1-3 nimeämistehtäviä, joissa käytetään kohdekieltä (polkupyörän osat, turvallisuusvarusteet ja liikennemerkit)
- Tehtävät 4-6 avoimia kysymyksiä aiheeseen liittyen, joissa oppilas saa vastata joko opetuskielellä tai kohdekielellä. (Esimerkiksi: Kuva, jossa lapsi pyöräilee keskellä autotietä ilman kypärää ja pyydetään oppilasta kertomaan miten muuttaisi tilannetta turvallisemmaksi.)

Esimerkki 2: Viikkosuunnitelma

Viikkosuunnitelmassa suunnittelua tehdään viikko kerrallaan. Viikkosuunnitelma on joustava tapa ja siinä on helppo ottaa huomioon luokan eteneminen tehtävissä. Siinä lähdetään toteuttamaan koulun tasolla tehtyä kaksikielisen suunnitelmaa oman luokan kanssa. Ensin tehdään yhden viikon suunnitelma sisältöjen osalta tarkemmin (viikkosuunnitelma 1).

	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
8.30-9.15	MA/A	KS/B	AI		MA/B
9.15-10.00	AI	KU	MA	AI	AI
10.00-10.30	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti
10.30-	YM	AI	LI	KS	EN
	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu
12.00	YM	AI	LI	KS	EN
12.15-12.45	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti
12.45-13.30	MA/B	KS/A	MU	MA/A	UE/ET

Kuva 5 Viikkosuunnitelma 1

Alussa ei mietitä, mitkä sisällöistä opetetaan suomeksi ja mitkä englanniksi, vaan katsotaan yleisesti viikon sisällöt. Määritellään viikoittain, mitkä sisällöt opiskellaan suomeksi/englanniksi sillä perusteella, mitkä sisällöistä löytyvät koulun tasolla tehdystä suunnitelmasta oman luokkatason kohdalla (viikkosuunnitelma 2 ja 3).

	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
8.30-9.15	MA/A	KS/B	AI		MA/B
9.15-10.00	AI	KU	MA	AI	AI
10.00-10.30	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti
10.30-	YM	AI	LI	KS	EN
	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu
12.00	YM	AI	LI	KS	EN
12.15-12.45	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti
12.45-13.30	MA/B	KS/A	MU	MA/A	UE/ET

Kuva 6 Viikkosuunnitelma 2 - kielisuunnitelma A

	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
8.30-9.15	MA/A	KS/B	AI		MA/B
9.15-10.00	AI	KU	MA	AI	AI
10.00-10.30	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti
10.30-	YM	AI	LI	KS	EN
	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu
12.00	YM	AI	LI	KS	EN
12.15-12.45	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti	Välitunti
12.45-13.30	MA/B	KS/A	MU	MA/A	UE/ET

Kuva 7 Viikkosuunnitelma 3 - kielisuunnitelma B

Viikkosuunnitelmamalli pohjautuu koulun kaksikielisen opetuksen suunnitelmaan. Koulun kaksikielisen opetuksen suunnitelma onkin edellytys viikkosuunnitelmamallille, jotta kohdekielen käyttö on johtomukaista ja tukee oppilaiden kohdekielen kehittymistä.

Esimerkki 3: Yhteisopettajuus

Yhteisopettajuusmalli on hyvin samankaltainen viikkosuunnitelmamallin kanssa. Opettajat tekevät yhteisen viikkosuunnitelman. Viikkokohtaisesti mietitään mitkä sisällöistä käsitellään kohdekielellä. Myös yhteisopettajuusmalli edellyttää, että koulun kaksikielisen opetuksen suunnitelma on tehty. Yhteisopettajuusmallissa viikkosuunnitelmaan kirjataan myös aiheen vastuupettaja.

	maanantai	tiistai	keskiviikko	torstai	perjantai
8.15	UE/ET omat ryhmät	MA ope B	S1/S2 yhdessä		S1/S2 yhdessä
9.00	MA ope B multiplication 3	EN ope A	MU ope A Row, row row your boat	SUK ope B	YMP ope A Body: skeleton
10.15	SUK yhdessä	SUK: lukupiiri omat ryhmät	YMP ope A How my body works?	EN ope A	LI yhdessä
11.15	KU ope A	KS ope A	SUK ope B	KS ope A	LI yhdessä
12.30	SUK (a-ryhmä) ope B	SUK (b- ryhmä) ope B		MA (ryhmät) omat ryhmät multiplication 4	

Esimerkki 4: Oman luokan vuosikello

Tässä esimerkissä on opetuksen suunnittelua vuosikellon tyypisesti koko lukuvuodeksi kerrallaan. Tarkempi tuntien suunnittelu tehdään viikkotasolla. Kohdekieltä käytetään eniten ympäristöopissa ja matikassa, mutta toisinaan myös muissa oppiaineissa (otetaan koulun kaksikielisen opetuksen vuosikello huomioon). Oman luokan vuosikellon kokoaminen antaa opettajalle hyvän mielikuvan lukuvuoden teemoista ja kohdekielisistä sisällöistä.

VK	SUK	YM	MA	KU	EN	YH	LI	ET
43	Yhdyssanat, yleis- ja erisnimet	Itämeren valtiot (Pohjoismaat, Baltia)	Jakolasku	Halloween-kurpitsat	Kpl 5: kulkuvälineet, paikat, kysymyssanat	Monenlaisten ihmisten Suomi	Palloilu	Lasten oikeudet, ihmisarvo, ihmisoikeudet

VK	SUK	YM	MA	KU	EN	YH	LI	ET
9	Tietotekstin lukeminen, tutkimusraportti, arvostelu	Materiaalit ja teknologia	Desimaaliluvut	Kultakauden taitelijat	Kpl II: tietotekniikan sanastoa, ohjeistuksien antamista	Media	Luistelu	Empatia, rauhoittumisen taidot

Opetuksen oikea-aikainen tuki

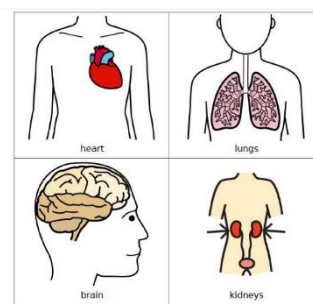
Opetuksen oikea-aikainen tuki (scaffolding) on väliaikaista tukea, jota voidaan purkaa, kun sitä ei enää tarvita. Se voi olla spontaania tai tarkkaan suunniteltua. Oikea-aikaisen tuen avulla varmistetaan, että oppilaan oppimisen esteenä ei ole kieli. Tukikeinojen tarjoamista ei tarvitse rajoittaa, usein oppilas käyttää vain niitä tukikeinoja joita oikeasti tarvitsee. Tuki ei siis estä oppimista.

Esimerkkejä opetuksen oikea-aikaisen tuen keinoista:

Kuvatuki	Avainsanat – keskeiset käsitteet näkyville / niiden työstäminen	Viikon sanat	Ohjevideot
Työvaiheiden mallintaminen kuvallisesti	Työvaiheiden mallintaminen kirjallisesti	Puhe- ja kirjoitusmallit	Grafiikat
Hierarkkinen luokittelu	Semanttinen kartoitus	Tekstin muokkaus	Kysymykset tekstin pohjalta
Eri taitotasoilla olevien tekstien käyttö	Reading to Learn	Oppimista edistävä palaute	Toistuva oppimisen seuranta tunnin lopuksi

Kuvatuki

Kuvatukeen kuuluu esimerkiksi kuvituskuvat ja kuvakortit. Kaikki kuvallinen tuki edesauttaa sisällän ymmärtämisessä. Kuvakortteja voi käyttää apuna erilaisten sanastojen opetteluun ja esimerkiksi joidenkin leikkien tukena. Kuvakorteista on hyötyä myös ohjeiden annossa.

Avainsanat

Avainsanat ovat keskeisiä käsitteitä, joita oppilas tarvitsee tehtävän tehdäkseen tai tekstin ymmärtääkseen. Avainsanojen kannattaa olla näkyvillä tehtävän ajan.

Essay		
People	Rights	Majority
Voting	Individualism	Politics

Write an essay (150-200 words) reflecting on what you learned about democracy. Use the key words to answer to the following questions:
 What is democracy?
 Why is democracy important to you and other individuals?
 Why is democracy important to groups of people?

Kuva 8 Handbook for bilingual education grades 3-4

Kuva 9 Handbook for bilingual education grades 5-6, attachments, Late Autumn

Viikonsanat

Viikon (tai jakson) sanat ovat tietyn aihealueen keskeisiä käsitteitä. Viikon sanojen on hyvä olla näkyvillä aiheen käsittelyn ajan. Oppilaat voivat myös opetella sanat ulkoa.

Ohjevideot

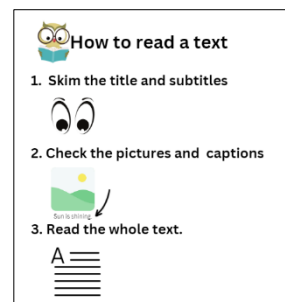
Opettajan antaman ohjeiden lisäksi tai niiden sijasta, voivat oppilaat katsoa ohjevideon kohdekielellä. Opettaja voi ensin opettaa ja ohjeistaa käsiteltävän asian. Ohjevideo voi pyöriä tarvittaessa taustalla oppilaiden työskennellessä.

Työvaiheiden mallintaminen kuvina

Työvaiheiden mallintaminen voidaan tehdä kuvina tai kaaviona, joka sisältää myös kohdekielistä tekstiä. Oppilas näkee kuvien avulla prosessin eri työvaiheet ja pystyy seuraamaan omaa edistymistään.

Työvaiheiden mallintaminen kirjoitettuna

Työvaiheet voidaan listata ja kirjata näkyville kohdekielellä. Tämä auttaa oppilasta hahmottamaan ja ennakoimaan oppimisprosessia.

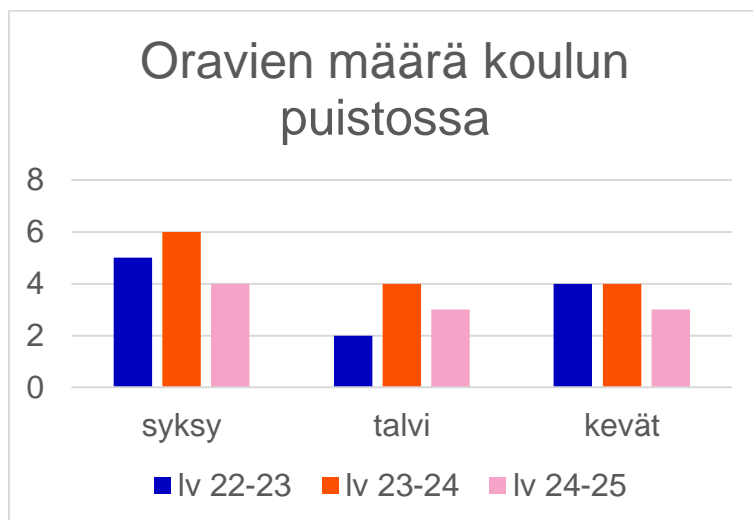
Kuva 10 Jenna Balk

Puhe- ja kirjoitusmallit

Puhe- ja kirjoitusmallit tarjoavat rakenteita ja malleja puheen tai kirjoituksen tueksi. Ne voivat olla esim. virkkeen alkuja tai vaihtoehtoisia sanoja virkkeen luomiseksi.

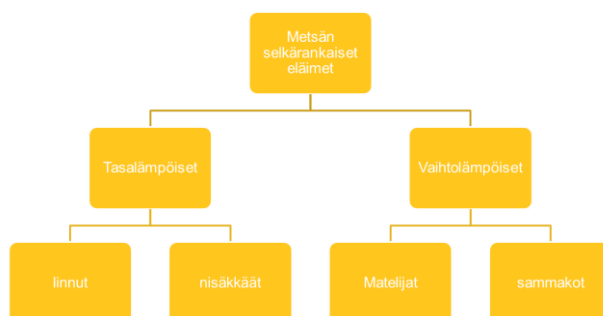
Grafiikat

Erlaisia grafiikkoja voi käyttää kohdekielellä selitetyn tai luetun asian visualisointiin, jolloin keskeisten sisältöjen ymmärtäminen helpottuu.

Hierarkinen luokittelu

Hierarkkisessa luokittelussa harjoitellaan luokittelua yläkäsitteistä alakäsitteisiin. Erityisesti ympäristöopin sisällöissä käytetään paljon hierarkista luokittelua.

Semanttinen kartoitus

Semanttinen kartoitus on lukutaidon tapa opettaa lukemaan käyttämällä graafisia esityksiä käsitteistä ja niiden välisistä suhteista, esim. käsitekartta.

Eri taitotasoilla olevat tekstit

Teksteissä on sama sisältö. Kuitenkin toisessa tekstissä on käytetty arkikielisempiä sanoja ja virkkeiden määrää on vähennetty. Jotain sisällön kannalta epäoleellisia yksityiskohtia on jätetty pois.

POLAR BEARS

Polar bears, majestic creatures of the Arctic, are renowned for their stunning white fur, perfectly adapted to blend seamlessly with their icy environment. Their thick fur isn't just for aesthetics; it serves as a crucial insulator, keeping them warm in the frigid temperatures of their habitat.

These magnificent bears are apex predators, ruling over the frozen expanse of the Arctic Circle. Their natural habitat consists of vast expanses of sea ice, where they hunt seals, their primary source of food. With their keen sense of smell, polar bears can detect seals from miles away, patiently waiting for them to surface through cracks in the ice.

Despite their immense size and power, polar bears are facing numerous threats, primarily due to climate change. As the Arctic ice melts at an alarming rate, polar bears are losing crucial hunting grounds, forcing them to travel longer distances in search of food. This loss of habitat not only impacts their ability to hunt but also increases human-bear interactions as they wander into populated areas in search of sustenance.

Conservation efforts are underway to protect these iconic creatures, including measures to reduce greenhouse gas emissions and initiatives to preserve their remaining habitat. However, the future of polar bears remains uncertain, highlighting the urgent need for global action to mitigate the effects of climate change and ensure the survival of these magnificent Arctic predators.

POLAR BEARS

Polar bears are amazing creatures that live in the cold Arctic. They have thick, white fur to keep them warm in the freezing weather. These bears are big and strong, and they mainly eat seals.

But polar bears are in trouble because of something called climate change. This is making their icy home melt away, and it's harder for them to find food. Sometimes, they end up coming closer to people in search of something to eat.

People are trying to help polar bears by stopping things that make the Earth warmer and by protecting their homes. But it's still a big challenge to make sure these beautiful bears have a safe place to live in the future.

Tekstin muokkaus

Tekstiä muokatessa tehdään luettavasta tekstistä selkokieleisempi. Keinoja siihen ovat lauserakenteiden yksinkertaistaminen, tekstin lyhentäminen, kappalejaon selkeyttäminen, epäolennaisten yksityiskohtien poistaminen, lukijan ikätason ja aikaisempien tietojen huomioiminen.

AUSTRALIA

Australia is a fascinating country with unique geography. From its vast deserts to lush rainforests, Australia boasts a diverse range of landscapes and ecosystems.

One notable feature of Australia's geography is its diverse climate. In the north, tropical regions experience hot and humid weather, while the southern parts can be much cooler. The central areas are often dry and arid, characterized by vast deserts like the famous Outback.

Australia is also home to a wide variety of plant and animal species. In the tropical north, dense rainforests thrive, teeming with biodiversity. These lush forests are home to iconic creatures like kangaroos, koalas, and colorful birds.

In contrast, the arid interior of Australia is dominated by scrublands and desert vegetation. Sparse vegetation such as spinifex grasses and saltbushes can survive in the harsh conditions of the Outback.

Despite its harsh landscapes, Australia is also known for its fertile agricultural regions. Along the eastern coast and in the southwest, farmers cultivate crops such as wheat, barley, and grapes. Livestock farming is also prevalent across the country, with cattle and sheep grazing on vast pastures.

Australia's geography is shaped by its unique history and natural forces, making it a land of contrasts and beauty. From the red deserts of the Outback to the lush rainforests of the north, Australia's diverse landscapes continue to inspire awe and wonder.

AUSTRALIA

Australia is a large country that has unique geography. Australia has different kinds of landscapes and ecosystems through the country. For example, Australia has both rainforests and deserts.

In the north, the weather is hot and humid. And in the south the weather is much cooler. Central Australia is often dry so you can find the deserts like Outback there.

There are lots of different plants and animals in Australia. In the north, there are dense forests with kangaroos and koalas, while the central areas are dry with desert plants like spinifex grass. Farmers grow crops like wheat and grapes in the east and southwest.

Australia's geography is shaped by history and natural forces. There are lots of contrast between the different areas, but that is what makes Australia beautiful.

Kysymyksen tekstin pohjalta

Oppilaita tulee opettaa miten kysymyksiin löytää vastauksen tekstistä. Oppilaita voi pyytää alleviivaamaan virkkeitä, joista vastaus löytyy. Lisäksi tekstiin voi merkitä mistä osiosta löytyy vastaus mihinkin kysymykseen.

Readin to Learn (R2L)

Reading to Learn -menetelmässä luetaan tekstiä käyttäen erilaisia tukikeinoja. Se mahdollistaa myös sellaisten tekstien lukemisen, jotka olisivat oppilaille yksin liian haastavia. Videolla avataan menetelmää tarkemmin. Linkki videoon: <https://www.youtube.com/watch?v=tmWDHm3ySpo>.

Oppimista edistävä palaute

Oppimista edistävä palaute on tarpeeksi selkeä ja yksityiskohtainen. Palautteessa kerrotaan mihin oppilaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Menetelmä esitellään hyvin seuraavalla videolla. Linkki videoon: https://www.youtube.com/watch?v=E_6PskE3zfQ

Oppimista edistävän palautteen kerääminen

Kerää oppilailta toistuvasti palautetta oppitunnin jälkeen, jotta tiedät, miten mahdollisesti muuttaa opetusta, mitä asioita pitää kerrata tai miten asioiden pitäisi olla oppitunneilla, jotta oppilaiden on hyvä oppia. Tärkeää on, että oppilaat, tietävät miksi asiaa kysytään ja ettei kyseessä ole koe tai arvosanaan vaikuttava asia. Kysy vain yksi kysymys kerrallaan ja pyydä oppilaita vastaamaan anonyymisti. Apuna voi käyttää myös erilaisia sähköisiä työkaluja.

Oppiainekohtainen palaute:

- Mikä oli tärkein asia, jonka opit tällä tunnilla?
- Mihin kysymykseen et saanut vastausta?
- Mitä haluat, että selitetään uudestaan?
- Mitä haluaisit tietää aiheesta lisää?
- Tiedätkö mitä arvioidaan?
- Millä keinoin pääset tavoitteeseen?
- Miten aiot opetella asian?

Kieli ja kielellinen sisältö:

- Kerro tiiviisti mitä ymmärsit, kun puhuin suomea/ruotsia/englantia.
- Kuinka paljon ymmärsit, kun puhuin suomea/ruotsia/englantia? (*kaikki, melkein kaikki, osan, vähän*)
- Tuntuuko sinusta turvalliselta puhua englantia/ruotsia/suomea vaikka et olisi täysin varma miten asia kerrotaan?
- Mitkä asiat auttavat sinua puhumaan suomea/ruotsia/englantia? Voinko minä tehdä jotain?

Oppimisprosessi:

- Mitkä asiat auttavat sinua keskittymään tunnilla?
- Haluaisitko että jokin asia olisi toisin tunnilla?
- Hyödyllisin asia, jonka teimme tänään tunnilla?
- Kumpi puhui tänään enemmän, oppilaat vai opettaja?

Arviointi

Tässä luvussa perehdytään arviointiin erityisesti kaksikielisen opetuksen näkökulmasta. Ensin tutustutaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kirjauksiin ja arviointiin kielitaidon kehittymisen näkökulmasta. Lopuksi tutustutaan konkreettisiin esimerkkeihin formatiivisesta ja summatiivisesta arvioinnista.

Arviointi kaksikielisessä opetuksessa

Arviointi on

- Monipuolista ja yhdenvertaista
- Avointa ja vuorovaikutteista
- Suunnitelmallista ja johdonmukaista
- Perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin
- Ikätasoista

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa; kaikkien opettajien yhteistyönä ja oppilaiden itsearviointin sekä vertaisarviointin avulla

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

OPH (2014)

Kehittyvän kielitaidon arviointi

Kohdekieli arvioidaan A1 -oppiaineessa, mutta oppilaille tulee antaa palautetta heidän oppiainekohtaisen kielen kehittymisestään kaikissa oppiaineissa. Kielitaidon arvioinnissa voi apuna käyttää eurooppalaisen viitekehystä. Viitekehysten avulla saat käsityksen oppilaiden tämänhetkisestä kielitaidosta ja miettiä miten edetä. OPH on luonut viitekehysten pohjalta Kehittyvän kielitaidon taitotasasteikon, joka on yksi opetussuunnitelman liitteistä. Tutustu halutessasi eurooppalaiseen viitekehykseen tarkemmin tästä: [European framework](#)

Seuraavaksi on esimerkki taitotasasteikon käytöstä osana kielen kehittymisen arviointia ja apuna palautteen antamisessa. Esimerkissä on kyse alkuopetuksen matematiikasta ja oppilaiden kielitaito on vielä hyvin alkeissa. Taitotasasteikkoa apuna käyttäen opettaja on miettinyt, millaisia kielellisiä tavoitteita on tarkoituksen mukaista asettaa.

Taitotaso A1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.1	Kielitaidon alkeiden hallinta	<p>* Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, kehoituksia) arkisissa yhteyksissä.</p> <p>* Ei edes ponnistellen ymmärrä kuin kaikkein alkeellisinta kieliaimasta.</p> <p>* Tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista, käännettä.</p>	<p>* Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkielen tai eleisiin.</p> <p>* Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia.</p> <p>* Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>* Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaukset voivat olla melko virheettömiä.</p>	<p>* Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän.</p> <p>* Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin.</p> <p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa yhteydessä on erittäin rajallinen.</p>	<p>* Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisin.</p> <p>* Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja.</p> <p>* Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja.</p> <p>* Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia.</p>

Kuva 11 OPH kehittyvän kielitaidon taitotasasteikko

Kielelliset tavoitteet:

- Tavoitteena muistaa symbolien +, - ja = nimet ja merkitys
- Tavoitteena muistaa, tunnistaa ja ymmärtää add, subtract, more, less, in all...

Arviointi ja palaute kielitaidon kehittämisestä

- Havainnointi tunnilla: pyydä oppilaita lukemaan laskulauseke englanniksi ääneen. (**muistaa, tunnistaa**)
- Sanelu: sanele oppilaille laskulausekkeita, jotka he kirjoittavat (ja laskevat). (**ymmärtää**)
- Päässälaskut: **tunnistaa** puheesta, **ymmärtää** ja **soveltaa**
 - Voi tukea kirjoittamalla vihjesanat esille numeroiden lisäksi
- Sanalliset tehtävät: **tunnistaa** tekstistä pääkäsitteet ja **ymmärtää** ne, lisäksi osaa **soveltaa** niitä tehtävien ratkaisuun.
- **Palaute suullisesti, pienen taulukon avulla, Wilmaan kokeen yhteyteen**

Lisävinkkejä kielitaidon arviointiin saa KAARO-verkoston videolta ”Ainedidaktisia näkökulmia tavoitteisiin ja arviointikriteereihin: toinen kotimainen, vieraat kielet”. Linkki videoon:

<https://www.youtube.com/watch?v=pdXq5GupS8A&list=PLflfSck9mr-ZlssKndYQmlqeZbpFqGJRB&index=27>

Formatiivinen arviointi

menetelmä	kuvaus								
itsearviointi	<table border="1"> <tr> <td>6 ik.</td> <td>😊</td> <td>😊😊</td> <td>😊😊😊</td> </tr> <tr> <td>Addition</td> <td>I know numbers 0-20</td> <td>I know numbers 0-20 and name of the symbols (+, =)</td> <td>I know numbers 0-20, name of the symbols (+, =) and terms addition, add, sum</td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> • selkeät, mitattavat kriteerit • selkeä porrastus • taito, jonka voi oppia 	6 ik.	😊	😊😊	😊😊😊	Addition	I know numbers 0-20	I know numbers 0-20 and name of the symbols (+, =)	I know numbers 0-20, name of the symbols (+, =) and terms addition, add, sum
6 ik.	😊	😊😊	😊😊😊						
Addition	I know numbers 0-20	I know numbers 0-20 and name of the symbols (+, =)	I know numbers 0-20, name of the symbols (+, =) and terms addition, add, sum						
vertaisarviointi	<table border="1"> <tr> <td>6 ik.</td> <td>😊</td> <td>😊😊</td> <td>😊😊😊</td> </tr> <tr> <td>Science: Energy</td> <td>You have included some key terms and phrases (1-5). You have named the different forms of energy.</td> <td>You have included some key terms and phrases (4-5-7). You have named the different forms of energy and given some examples.</td> <td>You have mainly used key terms and phrases. You have named and given examples of different forms of energy. You have explained the main ways (1-3) energy can be transformed.</td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> • selkeät mitattavat kriteerit • selkeä porrastus • aikaa reagoida palautteeseen 	6 ik.	😊	😊😊	😊😊😊	Science: Energy	You have included some key terms and phrases (1-5). You have named the different forms of energy.	You have included some key terms and phrases (4-5-7). You have named the different forms of energy and given some examples.	You have mainly used key terms and phrases. You have named and given examples of different forms of energy. You have explained the main ways (1-3) energy can be transformed.
6 ik.	😊	😊😊	😊😊😊						
Science: Energy	You have included some key terms and phrases (1-5). You have named the different forms of energy.	You have included some key terms and phrases (4-5-7). You have named the different forms of energy and given some examples.	You have mainly used key terms and phrases. You have named and given examples of different forms of energy. You have explained the main ways (1-3) energy can be transformed.						
3-2-1	Oppitunnin päätteeksi oppilas kirjoittaa <ul style="list-style-type: none"> • 3 virkettä käsitellystä asiasta kohdekielellä (tai suomeksi) • 2 termiä, jotka tiesi jo aiemmin (kohdekielellä) • 1 termin, joka oli uusi (kohdekielellä) 								
liikennevalot	Jokaiselle oppilaalle kolme multilink –palikkaa (vihreä, keltainen, punainen). Työskentelyn aikana oppilas laittaa sen palikan päällimmäiseksi mikä kuvaa hänen työskentelyään. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vihreä: ymmärsin asian ja työskentely sujuu.</i> • <i>Keltainen: olen epävarma ja kaipaan apua tai varmistusta (vertainen tai ope).</i> • <i>Punainen: en ymmärtänyt asiaa, tarvitsen apua, lisää opetusta (ope).</i> 								
sanallinen palaute	Opettajan tai vertaisen antama sanallinen palaute hetkessä. Opetta oppilaat tunnistamaan palaute ja huomioimaan se omassa toiminnassa.								
kokeen reflektointi	Oppilas ympyröi kokeen tehtyään tehtävät, jotka koki esimerkiksi helpoiksi/haastaviksi.								
ajatus- ja käsitekartat	Ajatus- ja käsitekarttoja voi toteuttaa monessa kohtaa opintojaksoa. Hyvä tapa havainnollistaa oppimista on tehdä kartta ennen ja jälkeen opintojakson ja vertailla niitä. <ul style="list-style-type: none"> • <i>ennakkotiedon kartoittaminen</i> • <i>täydentäminen jakson aikana</i> • <i>jakson lopuksi</i> 								

Summatiivinen arviointi

menetelmä	kuvaus
koe	<ul style="list-style-type: none"> • suullinen koe • lunttilappu/kirjakoe • kirjallinen koe • monivalintatehtävä • näyttökoe
kirjoitelma	Oppilas tekee aiheesta kirjoitelman, jonka opettaja arvioi aiemmin määriteltyjen kriteerien perusteella
esitelmä (yksin tai yhdessä)	Oppilas pitää yksin tai yhdessä ryhmän kanssa esitelmän. Esitelmän lisäksi oppilaita voi pyytää kirjoittamaan tai muuten selventämään miten vastuu jakautui ryhmässä.
podacast (yksin tai yhdessä)	Oppilas suunnittelee podcast -jakson arvioitavasta aiheesta ja äänittää sen. Opettaja arvioi työn ennalta määriteltyjen kriteerien kautta. Opettaja arvioi sisältöä, mutta voi samalla antaa palautetta kielitaidon kehittymisestä. Oppilasta voi pyytää palauttamaan myös hänen laatiman käsikirjoituksen, jolloin oppilas saa näyttää osaamistaan kirjallisesti ja suullisesti.
portfolio	Portfoliot ovat kokoelma opettajan arvioimia töitä, joiden avulla saadaan kuvaa lapsen suoriutumisesta ja saavutuksista pidemmällä aikavälillä. Portfolio voi auttaa myös lasta itseään saamaan käsityksen omista taidoistaan ja niiden kehittymisestä.
näyttö/toiminnallinen koe	Oppilas näyttää toiminnan kautta omaa osaamistaan. Esimerkiksi matematiikassa viivoittimen ja muiden mittavälineiden käyttöä voi testata toiminnallisesti.

Esitelmän/projektin työnjako – esimerkki ympäristöoppi

Aihe: Ihmisen ruuansulatus

	yhdessä	oppilas1	oppilas2	oppilas3
Tiedonhaku: oppikirja, internet				
Keskeisten sisältöjen ja käsitteiden valinta				
Tekstin kirjoittaminen				
Kuvitus				
muu: lähteiden merkitseminen				
muu:				
muu:				
muu:				

Summatiivisen arvioinnin check-list:

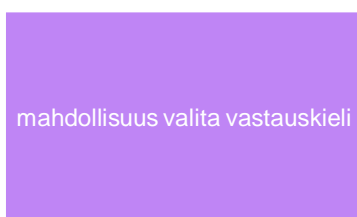
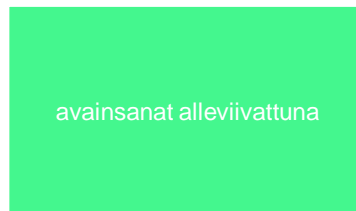
- Oletko varmistanut, että oppijasi tietävät, mitä heiltä odotetaan, ja osaavat toimia sen mukaisesti?
- Oletko antanut monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamista? (suullisesti, kirjallisesti, visuaalisesti, toiminnallisesti)
- Oletko mallintanut oppijoille, millaisia tuotoksia heiltä odotetaan?
- Oletteko harjoitelleet yhdessä niitä tehtävyytyyppejä, joiden pohjalta arviointi tehdään?
- Oletko tukenut oppijoita arviointitilanteisiin valmistautumisessa ja opittavien asioiden kertaamisessa?

Aalto, Mustonen, Järvenoja & Saario (2019)

Kehittyvän kielitaidon tukeminen arviointitilanteessa

Kielitaidon kehittyminen itsenäiseksi vie noin 5-7 vuotta. Sen vuoksi on tärkeää, ottaa kielitaito huomioon myös arviointitilanteissa. Oppilaalle saa antaa kielellistä tukea myös arviointitilanteissa, sillä opetussuunnitelma sanoo ettei kielitaito saa olla esteenä osaamisen näyttämiseksi.

Alla näet erilaisia tapoja tukea kehittyvää kielitaitoa arviointitilanteessa. Kaikkia ei ole tarkoitus käyttää yhtä aikaisesti, vaan valita tilanteeseen sopiva tukikeino.

Lähteet:

Kielitietoisuus ja kielenoppiminen

Aalto, E., Mustonen, S., Järvenoja, M. & Saario, J. (2019). Monikielisen oppijan matkassa. Verkkosivusto opettajankoulutukseen. Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos. Saatavilla: <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi>

Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). (23.5.2024). Council of Europe.

<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/uses-and-objectives>

DIVED - Sukella kieleen ja kulttuuriin. (23.5.2024). <https://dived.fi/>

Lehtonen, H. & Rätty, R. (2018). Kielitietoisia käytänteitä monikielisessä koulussa: kokemuksia toimintatutkimuksesta. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(3).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2018/kielitietoisia-kaytanteita-monikielisessa-koulussa-kokemuksia-toimintatutkimuksesta>

OPH (n.d.a) Monilukutaitoa kielitietoisesti eri oppiaineissa – tietoa ja työtapoja

Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/monilukutaitoa-kielitietoisesti-eri-oppiaineissa-tietoa-ja-tyotapoja>

OPH (n.d.b.) Kielten rikas maailma, Kielen kehityksen osa-alueet. Saatavilla:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielen-kehityksen-osa-alueet>

OPH (2014) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Saatavilla: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

OPH (2017) Kielitietoinen opetus – kielitietoinen koulu

Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/15664-oph-kielitietoinen-opetus-kielitietoinen-koulu_netiversio.pdf

Turun yliopisto (2020). Kielestä koppi. Painosalama

Saatavilla: <https://sites.utu.fi/minasta-ja-kielesta-kiinni/wp-content/uploads/sites/179/2021/02/Kielest%C3%A4-koppi-oppimateriaali.pdf>

Kaksikielinen opetus

Bergroth, M. (2015). Kotimaisten kielten kielikylpy. Vaasan yliopiston julkaisut [625].
Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-617-3>

Helsingin kaupunki. (2022). Handbook for bilingual education – English-enriched teaching and learning – Grades 1-2
Saatavilla: https://urn.fi/urn:nbn:fi:oyerfi-202211_00025813_1

OPH (2014) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
Saatavilla: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Opetuksen suunnittelu ja oppimisen tuki

OPH (2014) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
Saatavilla: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Arviointi

Aalto, E., Mustonen, S., Järvenoja, M. & Saario, J. (2019). Monikielisen oppijan matkassa. Verkkosivusto opettajankoulutukseen. Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos.
Saatavilla: <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi>

Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). (23.5.2024). Council of Europe.

OBJ:

<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/uses-and-objectives>

KAARO. (2023). Formatiivinen arvioinnin menetelmiä. Saatavilla:
https://www.youtube.com/watch?v=tzYYG_CTGrg

KAARO. (2023). Summatiivinen arviointi arviointimenetelmien monipuolisuuden näkökulmasta. Saatavilla: <https://www.youtube.com/watch?v=Z3D0IIGb3pA>
<https://www.youtube.com/watch?v=Z3D0IIGb3pA>

OPH. (2014). Kehittyvän kielitaidon taitotasojen kuvaukset. Saatavilla:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan_kielitaidon_asteikko_1.pdf

OPH (2014) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
Saatavilla: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Helsinki

Helsingin kaupunki
Kasvatuksen ja
koulutuksen toimiala
Kehittämispalvelut
Helsinki oppii kielillä 6

Työpajankatu 8
00540 Helsinki

kielet.hel.fi
www.hel.fi